

Anläggning av urnlundar

Trädgårdsarkitekt G. V. Walberg

Eldbegängelserörelsen har numera vunnit stor uppmärksamhet i *Sverige* och antalet eldbegängelser ökas från år till år. Under 1956 tillkom inte mindre än sex nya kapellbyggnader med krematorieavdelningar och antalet kremationer uppgick under året till något mer än 15.000 vid landets fyrtio krematorier. Hade byggandet av kapell med krematorieavdelningar ej, liksom all övrig byggnadsverksamhet, varit betingad av statlig reglering, så hade säkerligen långt flera sådana anläggningar varit byggda enär ett flertal orter endast vänta på att erhålla byggnadstillstånd.

Självfallet är därför att anläggning av *urnlundar* ökar i raskt tempo. Även om krematorium ej finnes så ordnas det oaktagat *urnlundar* på de flesta både större och mindre kyrkogårdar i såväl städer som landsbygd. Detta kommer givetvis att medföra minskade kostnader samt besparing av kyrkogårdsmark. *Markbesparingen* är ej endast beroende därpå att urngraven som sådan kräver betydligt mindre utrymme än kistgravar utan beror även på flera andra faktorer varav kan nämnas några. Äldre och tidigare med kistor fullbelagda familjegravplatser kunna ånyo användas för gravsättning av askurnor i näranog obegränsat antal. I en urngravplats kan ett flertal askurnor gravsättas på ett relativt litet markområde. Än vidare kan äldre kyrkogårdsområden, som tidigare fullbelagts med ensamgravar (linjegravar), iordningställas som *urnlundar* när 20—25 år förflutit sedan området belagts med kistor. Detta, att använda redan belagda områden, synes vara en lämplig åtgärd när det gäller att anlägga *urnlundar* på äldre kyrkogårdar, i all synnerhet om det på kyrkogården ej finnes områden som på grund av markbeskaffenheten äro olämpliga att använda för kistgravar, men däremot mycket väl lämpa sig för urngravar. På slättbygdernas kyrkogårdar bör man därför i första hand anlägga *urnlundan* på sådana områden som redan äro belagda med ensamgravar och där det långt största antalet gravar efter 20—25 år äro helt bortglömda och därför utjämnade. Ett visst mindre antal gravar vårdas måhän-

da fortfarande och dessa böra vid områdets ibruktagande för urngravar äga rätt att erhålla en urngravplats så nära den gamla platsen som möjligt. Härigenom kan den minnesgode anförvanten även i fortsättningen vårda platsen och minnas den som en gång jordats där. Dessutom kan han eller hon använda platsen för gravsättning av askurnor. Det blir med andra ord en verklig familjegravplats.

Till belysande av det sagda visas här en plan till ny *urnlund* på kyrkogården i *Trelleborg*. Området, som är c:a 30×65 m. blev för 20—25 år sedan belagt med ensamgravar varav en del fortfarande äro vårdade. Hela området är besätt med gräs men saknar större vegetation. Det ligger emellertid mitt inne i den beväxna kyrkogården samt är, utom häckarna, omgivet av större familjegravar liggande utmed huvudgångarna och i dessa gångar är planterade alléträd varför en kraftig vegetation och lummig begränsning redan finnes.

Området har disponerats med fritt genomförd *gångföring* och urngravplatserna utlagda i anslutning härtill. De bredare gångarna, som endast äro en m., skola beläggas med asfaltemulsion och därpå röd kurbiserad 4—6 mm. singel, vilket lägges ovanpå ett underlag av 10 cm. slaggaska avjämnad och hårdgjord med krossgrus och tunt lag av 15—20 mm. makadam. De mindre gångarna, mellan gravplatserna, beläggas med omväxlande grå och röda kalkstensplattor 50×55 cm. med sågade eller jämnhuggna sidor.

Gravarna ligga i sammanhängande kortklippt gräsmatta, i anslutning till vårdar eller hållar får, om så önskas, gravplatsinnehavaren plantera lägre blomsterväxter. Monumenten få endast utgöras av stående vårdar å platserna 1—278 samt liggande hållar å platserna 281—474. Såväl hållar som vårdar skola utföras i enlighet med härför angivna typritningar varvid dock bemärkes att materialet, som skall vara natursten, får och bör variera i färg och kornighet samt olika stenarter. Givetvis är det även önskvärt att formgivningen varierar inom de angivna måtten. Härigenom kan önskvärd omväxling erhållas allt under förutsättning av att stenhuggare och formgivare av monumenten medverka till angiven variation.

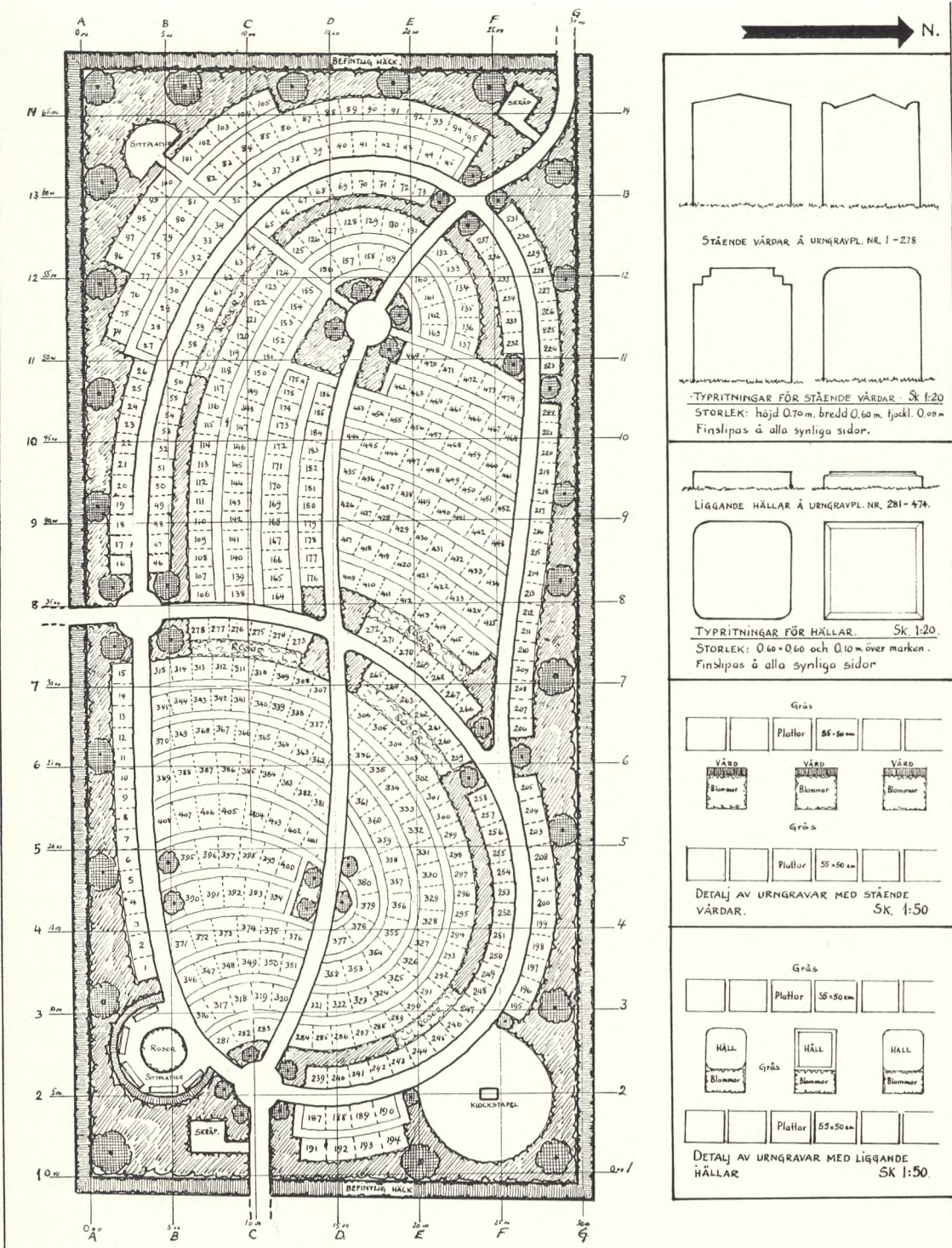

Fig. 84.
G. V. Walberg:
Plan til ny urnelund
på
Trelleborg kirkegård.

Inom urngårdsområdet skall utföras å planen angiven *plantering* med lägre buskar och mindre träd samt å vissa platser buskrosor. Härigenom erhåller området grönska och lummighet. En del plat-

ser ha utlagts för placering av bänkar och soffor varjämte tvenne platser för skräp finnas och inom dessa anbringas vattenposter.

Den å ritningen angivna kvadratindel-

ningen (5×5 m.) är på platsen utmärkt med i markplanet nedslagna järnrör och avser att underlätta utläggning och lokalisering av de olika urngravplatserna.

Det således nyordnade kyrkogårdsområdet omfattar c:a 470 urngravplatser i storlek 1,2×1,5 m. Av dessa kunna 75—100 st. omedelbart upplåtas till personer som genom åren vårdat sina gamla gravar och nu önska utnyttja denna möjlighet. Återstående nära 400 platser komma säkerligen att räcka under de närmaste 6—7 åren och efter denna tid finnes ytterligare äldre områden som kunna tagas i bruk för samma ändamål varför ny kyrkogårdsmark sparas i rätt stor omfattning.

»Sygdom« i thujahækkene

Havearkitekt, cand. hort. Poul Hansen

Naar man kommer rundt paa de forskellige Kirkegaard, møder man ofte Spørgsmaalet: „Kan De sige mig, hvad disse Hække fejler?“ idet der peges paa Thujahækkene. Disse staar med større eller mindre brune Partier, hvor „Løvet“ er dødt. Forskellige sagkyndige har været spurgt, Plantedele af Hækkene har været undersøgt, og forskelligt baade Lus, Skjoldlus og Svampe er funden, men om disse forskellige Angreb er den egentlige Aarsag til Kalamiteten, er der meget delte Meninger om.

Der er fra forskellig Side fremsat Formodning om, at Skaden vel har Forbindelse med de fundne Sygdomme, men at den dybest set skyldes en Svækkelse af Planterne, og at denne Svækkelse saa følges op af en af de nævnte Sygdomme, hvorved Ødelæggelsen fuldstændiggøres. Fra en Side gav man de sidste haarde Vintre Skyld for Svækkelsen. I et andet Tilfælde har man ladet udtage Jordprø-

ver, og ved Analyser konstateret lav Reaktion og lave Tal for Næringsindhold og søger nu ved Tilførsel af Kalk og Kunstgødning at bedre paa Forholdene. Men der er nogen der ved, hvilken Reaktion der er heldigst for Thuja?*) Jeg har set dem vokse fortræffelig i Jord, der er tilført ret store Mængder Spagnum Side om Side med Alperoser, der jo kræver lav Reaktion. Gødning skal det sikkert nok være smaat med paa de fleste Kirkegaard, da man jo ved Rengøring stadig bortfører Plantenæring, men hvor der tilføres Kunstgødning, må det tilraades at udvise den allerstørste Omhu ved Udstrømningen, da det ved Berøring med grønne Plantedele ødelægger disse.

Jeg er bleven opmærksom på, at omtalte brune Partier især optræder paa Hække med fuldendt Klipping — hvor Form og Højde til Stadighed holdes under Kontrol — og jeg har ikke bemærket dem paa fritvoksende Planter. Dette giver mig Anledning til at henlede Opmærksomheden på, at den gennemførte Klipping, der jo egentlig er en Afløvning af Planten, svækker Hækkene, og jo tiere der klippes des større Svækkelse. Erindrer man, at de fra Jorden optagne Næringsstoffer kun kan komme Planten tilgode, naar de i *de grønne Plantedele* ved Sollysets Medvirken forenes med Luftens Kulsyre, vil man forstaa, at haard Klipping betyder et stort Tab af Ernæringsmulighed for Planterne. Der er meget delte Meninger om Beskæring og Klipping, og om Smagen desangaaende er det næppe frugtbart at diskutere, men kniber det at holde Liv i Hækkene, vil det absolut være klogt ikke at klippe for haardt og kun een Gang om Aaret — i Forsommeren — saa der kan opnaas en god Genvækst og i nogen Grad Skudmodning inden Vintren.

*) Iflg. »Buske og Træer« (1948) s. 504 trives Thuja »udmærket paa de fleste Jorder, men udvikler sig smukkest paa næringsrig ikke for tør og kalkholdig Jord.«

Red. anm.